

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น อบต.นางตะเคียน

แหล่งภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม

ภูมิปัญญาด้านการเกษตรกรรม : แตนเบียนบราคอน

ผู้สอน : กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพียรหยดตาล ตำบลนางตะเคียน อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมืองสมุทรสงคราม

คุณสมบัติ : เป็นการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องและสร้างความยั่งยืนให้กับอาชีพเกษตรกรรม เป็นการแก้ไขปัญหาการระบาดของหนอนหัวดำมะพร้าว และเป็นการผลิตมะพร้าวตามแนววิถีเกษตรอินทรีย์ โดยไม่ใช้สารเคมี รวมทั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านการผลิตแตนเบียนบราคอนและถ่ายทอดความรู้ให้กับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอื่นๆ และสามารถแก้ไขปัญหาหนอนหัวดำมะพร้าวระบาดในพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสงคราม และอำเภออื่นๆ ในจังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีการกำจัด : แตนเบียนบราคอนซึ่งเป็นแตนเบียนชนิดภายนอก จะวางไข่บนตัวหนอนหัวดำมะพร้าวโดยก่อนวางไข่ แตนเบียนเพศเมียจะใช้เข็มแทงเข้าไปในตัวหนอน และปล่อยสารชนิดหนึ่งออกมาทำให้หนอนเป็นอัมพาตแล้วจึงวางไข่บนตัวหนอน เมื่อไข่ฟักออกมาเป็นตัวหนอนจะดูดกินน้ำเลี้ยงในตัวหนอนจนทำให้หนอนตาย เมื่อครบอายุหนอนของแตนเบียนจะปล่อยตัวออกจากหนอนหัวดำมะพร้าวและถักรังเพื่อเข้าดักแด้ และออกเป็นแตนเบียนบราคอนรุ่นต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถทำลายหนอนได้อีกหลายชนิด เช่น หนอนผีเสื้อข้าวสาร หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด หนอนเจาะยอดมะเขือ

ผลงาน : วิสาหกิจชุมชนเพียรหยดตาล ได้รับรางวัลชนะเลิศ อันดับที่ ๑ ด้านการจัดการศัตรูพืช พร้อมเตรียมต่อยอดมุ่งมั่นในการผลิตมะพร้าวโดยไม่ใช้สารเคมีด้วยการนำเทคโนโลยีการผลิตแตนเบียนบราคอน และผลิตสารชีวภัณฑ์อื่นๆ มาใช้ในการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าว และศัตรูพืชอื่นๆ ทำให้กลุ่มฯ สามารถผลิตมะพร้าวที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีมูลค่าสินค้าของกลุ่มเพิ่มขึ้น

ติดต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น : คุณเก๋ ๐๘๙ - ๙๔๔ ๔๘๔๑

แหล่งภูมิปัญญา

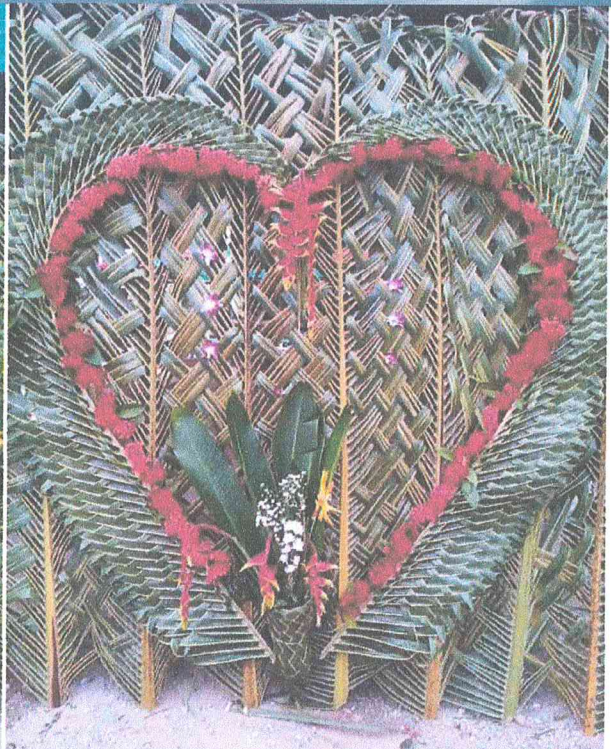
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

งานสานทางมะพร้าว

ภูมิปัญญาสานปลาตะเพียนจากใบมะพร้าว

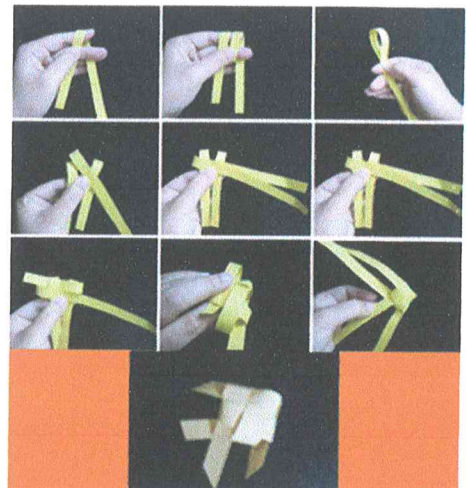
การสานปลาตะเพียนใบมะพร้าวเป็นอาชีพเก่าแก่ที่ทำสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยสันนิษฐานว่า ผู้ประดิษฐ์ปลาตะเพียนสานด้วยใบมะพร้าวขึ้นเป็นครั้งแรกแรงบันดาลใจอาจมาจากความรู้สึกผูกพันอยู่กับท้องน้ำ สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวและความคุ้นเคยกับรูปร่างหน้าตาของปลาตะเพียน โดยใช้วัสดุจากท้องถิ่น เช่น ใบมะพร้าว ใบลาน ใบตาล ปลาตะเพียนที่สานด้วยใบมะพร้าวในสมัยก่อนนั้นไม่สวยงามเช่นปัจจุบันนี้ ปลาตะเพียนรุ่นแรกที่สร้างขึ้นเรียกว่า “ปลาโบราณ” โดยจะทำเป็นตัวปลาขนาดเล็กๆ แล้วนำไปเสียบไม้สำหรับห้อยแขวน

สมัยก่อนเชื่อกันว่าปลาตะเพียนเป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ เพราะช่วงที่ปลาโตเต็มทีกินได้ อร่อยเป็นช่วงที่ข้าวตกรวงพร้อมเก็บเกี่ยวพอดีเรียกว่าเป็นช่วง “ข้าวใหม่ปลามัน” ด้วยความเชื่อในเรื่องดังกล่าว จึงมีผู้นิยมนำใบมะพร้าวมาสานต่อกันเป็นปลาตะเพียนจำลองขนาดต่างๆ แล้วผูกเป็นพวงๆ แขวนไว้เหนือเปลนอนของเด็กอ่อนเพื่อให้เด็กดูเล่น และถือเป็นสิ่งมงคลสำหรับเด็ก เท่ากับบอวยพรให้เด็กเจริญเติบโตมีฐานะมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ดุจปลาตะเพียนใน ถูคูข้าวตกรวง บ้างก็มีความเชื่อว่า ปลาตะเพียนเป็นสิ่งสิริมงคล ทำให้เงินทองไหลมาเทมา บ้างก็ว่า หากบ้านไหนแขวนปลาตะเพียนไว้หน้าบ้านจะทำให้บ้านนั้นมั่งมีศรีสุข ทำมาค้าขึ้น นอกจากนี้ปลาตะเพียนยังมีนัยยะที่บ่งบอกถึงเรื่องความขยันหมั่นเพียรอีก ปัจจุบันความนิยมการสานปลาตะเพียนไปแขวนเปลให้เด็กอ่อนอาจจะเหลือน้อยมากแต่ กลายเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนและสร้างรายได้ให้ครอบครัวได้เป็นอย่างดี

การสานปลาตะเพียน

๑. นำใบมะพร้าวมาตัดเป็นเส้นยาว จำนวน ๒ เส้น
๒. นำใบมะพร้าวเส้นที่ ๑ มาพันมือ ๒ รอบ
๓. นำใบมะพร้าวหันได้แล้วดึงมือที่พันออก ใช้มืออีกข้างหนึ่งจับไว้
๔. นำใบมะพร้าวใบที่ ๒ มาพับครึ่งแล้วสอดเข้าไปในใบมะพร้าวที่พันไว้ในรอบแรก
๕. เสร็จแล้วให้ใช้ใบมะพร้าวเส้นที่ ๒ เส้นกลางสอดช่องใบลานเส้นที่ ๑ ห่วงแรก
๖. กลับด้านหลังขึ้นมา นำใบมะพร้าวเส้นที่ ๒ ปลายด้านกลางสอดช่อง แล้วดึงจัดให้สวยงาม
๗. ใช้กรรไกรตกแต่ง ครีบและหาง

ติดต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น : คุณศิลาพร เต็มเปี่ยม ๐๘๕ ๑๙๐ ๒๙๔๙

แหล่งภูมิปัญญา
ด้านการแพทย์แผนไทย

ตู้อบสมุนไพร วัดลาดเป้ง

การอบสมุนไพรเป็นภูมิปัญญาไทย ตั้งแต่สมัยโบราณ เดิมทีการอบสมุนไพรเป็นเพียงแต่การใช้รักษา ฟันฟูในมารดาหลังคลอดบุตร เพื่อเป็นการอยู่ไฟหลังคลอด ขับของเสียในร่างกายออกทางผิวหนังในรูปของ เหงื่อ ช่วยกระตุ้นการขับน้ำคาวปลาที่ยังตกค้างหลังการคลอดบุตร เพิ่มการไหลเวียนโลหิต ทำให้ผิวพรรณ เปล่งปลั่ง สดชื่น เป็นต้น แต่ในปัจจุบัน การอบไอน้ำสมุนไพรมีการนำไปใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น ทั้งการ อบสมุนไพรเพื่อการรักษาโรค หรืออบสมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม การอบสมุนไพรสามารถทำได้ทั้ง ผู้หญิงและผู้ชาย วัยที่เหมาะสมควรเป็นตั้งแต่อายุ ๑๕ - ๖๐ ปี(สำหรับผู้ที่ไม่มีปัญหาสุขภาพ หรือโรค ประจำตัวใดๆ) ผู้ที่มีโรคประจำตัวหรือมีปัญหาสุขภาพควรปรึกษาแพทย์แผนไทยหรือผู้ให้บริการก่อนการรับ การอบสมุนไพรทุกครั้ง

ข้อห้าม ข้อควรระวังในการอบสมุนไพร

๑. ขณะมีไข้สูง (มากกว่า ๓๘ องศาเซลเซียส) เพราะอาจมีการติดเชื้อโรคต่าง ๆ
๒. โรคติดต่อร้ายแรงทุกชนิด
๓. มีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคไต โรคหัวใจ โรคลมชัก โรคหอบหืดระยะรุนแรง โรคติดเชื้อระบบ ทางเดินหายใจที่รุนแรง ในรายที่มีความดันโลหิตสูงเกิน ๑๔๐/๙๐ มิลลิเมตรปรอท และต่ำกว่า ๙๐/๖๐ มิลลิเมตรปรอท(อาจให้ออบได้ตามดุลยพินิจของแพทย์ แต่ควรได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด)
๔. สตรีขณะมีประจำเดือนร่วมกับอาการมีไข้ และปวดศีรษะร่วมด้วย
๕. มีการอักเสบจากบาดแผลต่าง ๆ
๖. อ่อนเพลีย อดนอน อดอาหาร หรือหลังรับประทานอาหารใหม่ ๆ
๗. ปวดศีรษะชนิดเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน เป็นต้น

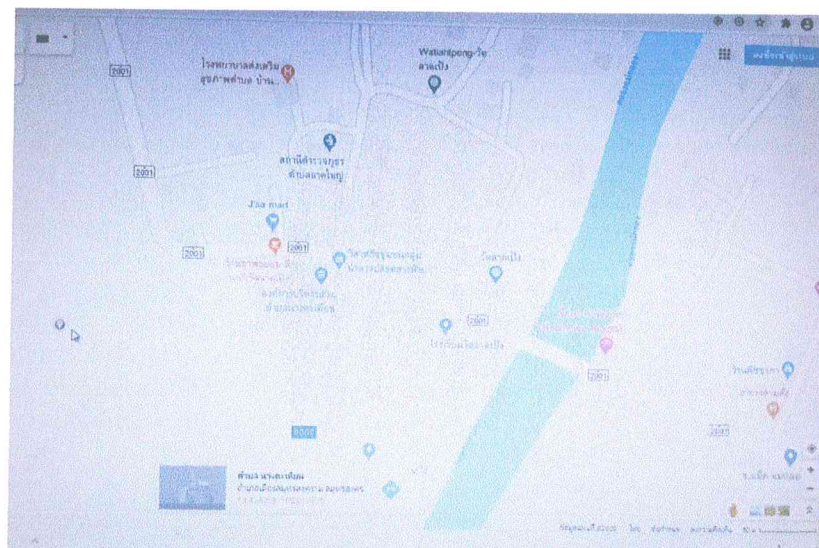
๘. ครอบในอุณหภูมิประมาณ ๔๐-๖๐ องศาเซลเซียส และระยะเวลา ประมาณ ๑๐-๑๕ นาที/ครั้ง (อาจใช้เวลานานกว่านี้ได้ ไม่เกิน ๑ ชั่วโมง โดยการอบต่อเนื่อง ๑๕ นาที ออกนึ่งพัก แล้วอบต่อ เป็นเวลา ๑๕ นาที ประมาณ ๔ ครั้ง)

ประโยชน์ของการอบสมุนไพร

๑. ช่วยบรรเทาอาการหวัด คัดจมูก
๒. ช่วยบรรเทาอาการหอบหืดเรื้อรังทำให้ปอดขยายตัวได้ดี ระบบหายใจปลอดโปร่ง มีความคล่องตัวมากขึ้น ไม่อึดอัด
๓. ช่วยลดความดันโลหิตสูง เพราะเส้นโลหิตจะขยายออกทำให้โลหิตไหลเวียนสะดวก ผิวพรรณจึง ผุดผ่อง เปล่งปลั่ง มีเลือดฝาด
๔. ช่วยให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า คุณภาพการนอนหลับดีขึ้น
๕. ทำให้มดลูกของมารดาหลังคลอดเข้าอู่เร็วขึ้น ช่วยขับน้ำคาวปลา ทำให้มารดาหลังคลอดสุขภาพดีขึ้น
๖. ช่วยแก้อาการเหน็บชา อาการชาตามปลายเท้า ปลายนิ้วมือ แขน และขา
๗. บรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เส้น และเอ็นให้เบาบางลง จนกระทั่งเป็นปกติ
๘. ลดไขมันส่วนเกินของร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไขมันส่วนเกินบริเวณหน้าท้อง และส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย

ติดต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น : วัดลาดเป้ง โทร. ๐๓๔ -๗๖๔๐๕๔

แผนที่ตั้ง :

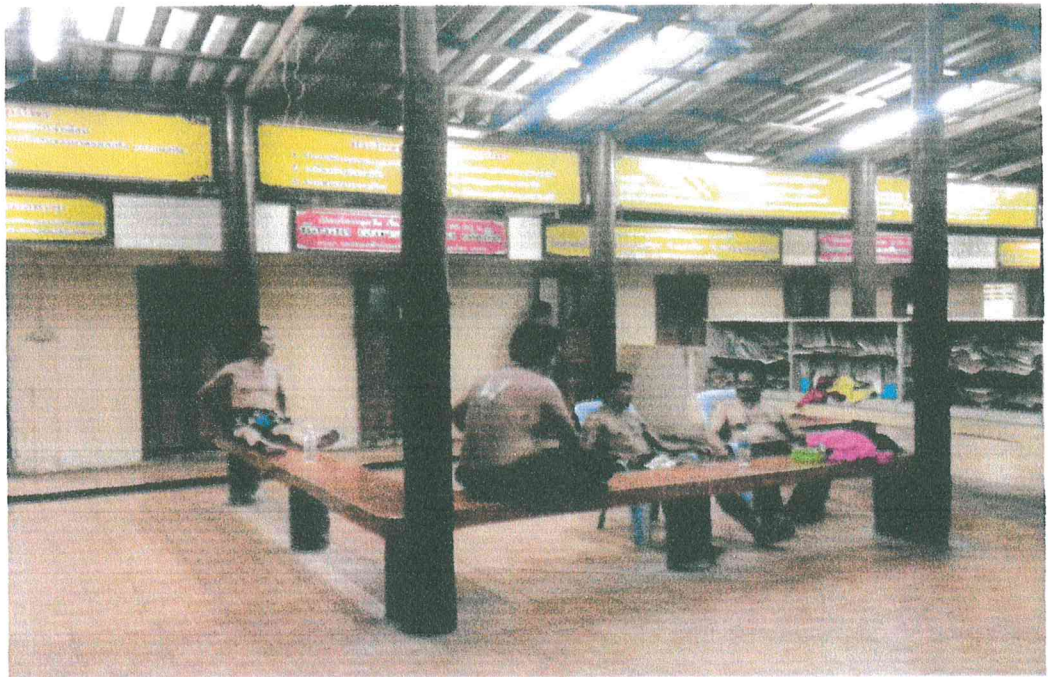

ข้อมูลที่ใช้ในโครงการอบรมไพร่เพื่อสุขภาพที่ดี
ณ วัดลาดเป้ง ตำบลนางตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ที่	ชื่อสมุนไพร	ที่	ชื่อสมุนไพร	ที่	ชื่อสมุนไพร
1	กฤษณา	2	กระชาย	3	กระตูดไก่ดำ
4	การบูร	5	กะเพรา	6	กระทุงหมาบ้า
7	กำลังช้างสาร	8	กำลังเสือโคร่ง	9	กระแตไต่ไม้
10	โกฐสอ	11	โกฐบัว	12	โกฐจุฬา
13	กำยาน	14	กำแพงเจ็ดชั้น	15	กำลังวัวเถลิง
16	กระเช้าฝีมด (หัวห้อยรู)	17	ชิง	18	เช่า
19	ขลุ้	20	เข็มขาว	21	เช่าลิง
22	ขมิ้นอ้อย	23	ขมิ้นชัน	24	ขมิ้นเครือ
25	ขี้ดมอน	26	ขี้เหล็ก	27	เข็มแดงครอบจักรวาล
28	ข้าวเย็นเหนือ	29	ข้าวเย็นใต้	30	คนที่สอ
31	เจตพังคี	32	จันทร์หอม	33	จันทร์แดง
34	เจ็ดตะมุลเพลิง	35	ชะพลู	36	ชุมเห็ดไทย
37	ชิงช้าชาลี	38	ชำมะเลียงป่า	39	ชุมเห็ดเทศ
40	ชะลูด	41	แช่ม้าทะเลาย	42	ดองดึง
43	ตะไคร้หอม	44	เตยหอม	45	ต้นอ้ออ่อน
46	เถาเอ็นอ่อน	47	เถาวัลย์เปรียง	48	ธรณีสาร
49	เทพธาโร	50	ทองพันชั่ง	51	เท้ายายม่อมดอกขาว
52	เทียนแดง	53	เทียนขาว	54	เทียนดำ
55	เทียนยาวพาลี	56	โทงเทง	57	เทียนข้าวเปลือก
58	นางแย้ม	59	น้ำมันราชสีห์ใหญ่	60	บอระเพ็ด
61	ใบมะนาว	62	บานไม่รู้โรยดอกขาว	63	ใบส้มโอ
64	ใบมะกา	65	ใบมะขาม	66	ใบเถาตีปตี
67	ใบมะกรูด	68	เปราะหอม	69	ประจำตีควาย
70	โป๊ยกิ่ง	71	โปรงฟ้า	72	ผักแขยง
73	ผักเสี้ยนผี	74	ผักบุง	75	ฝางแดง
76	แฝกหอม	77	พุทธรักษา	78	พิกุล
79	โพล	80	ฟ้าทลายโจร	81	พิลังกาสง
82	ไมยราบ	83	มะแว้งเครือ	84	มะลิซ้อน
85	มะกา	86	มะดัน	87	ม้ากระทืบโรง
88	ยอป่า	89	ย่านาง	90	ย่านางแดง
91	รางแดง	92	ลูกมะดัน	93	โสดทะนงแดง
94	ลูกมะกรูด	95	ว่านชักมดลูก	96	ว่านนางคำ
97	ว่านหางจระเข้	98	ว่านหางช้าง	99	สมอพิเภก
100	ว่านมหาเมฆ	101	สะแก	102	เสื่อนั่งร่ม
103	สมอติ่ง	104	สารภี	105	ส้มเสี้ยว
106	สมุลแว้ง	107	ส้มป่อย	108	หนอนตายหยากใหญ่
109	หญ้าคา	110	หุบลาช่อน	111	หญ้าวงช้าง
112	หุเสือ	113	หญ้าหนวดแมว	114	หญ้าลูกใต้ใบ

๘. รูปภาพกิจกรรม

ภาพการดำเนินงาน จำนวน ๔ ภาพ

แหล่งภูมิปัญญา

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม

แหล่งภูมิปัญญา

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ภาษาไทยทรงดำ

โซ่งหรือไทยทรงดำ เป็นกลุ่มชนที่มีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนของตนเอง ภาษาโซ่งเป็นภาษาตระกูลไท ซึ่งหมอวิลเลียม คลิฟตัน คอคดจ์ ได้แบ่งไทยออกตามลักษณะอักษรแล้วปรากฏว่าโซ่ง-เป็นไทยที่ใช้ อักษรไทยดำ และได้มีผู้แบ่งพวกที่ใช้ภาษาตระกูลไท เป็น ๓ พวก พวกหนึ่งคือ “ภาษาไทยของคนไทย ตะวันออก ได้แก่ไทยไท้ ไทยนุง ผู้ไทย (ภูไทย ภูไทย) ซึ่งแยกออกเป็นภูไทของ ภูไทยแดง ภูไทยดำ ภูไทลาย (พวกโซ่งในราชบุรี เพชรบุรี ก็เห็นจะเป็นพวกภูไทยดำนั่นเอง) ดังนั้นอักษรโซ่งที่ใช้ยู่ก็คืออักษรไทยดำนั่นเอง และการเขียนหรือบันทึกอักษรนิยมเขียนในสมุดพับเป็นชั้นๆ เช่นเดียวกับสมุดข่อย แต่เรียกว่า “ป๊ิบ” ส่วน ภาษาพูดนั้น

ตัวอย่างคำศัพท์ภาษาโซ่ง

อ้าย	หมายความว่า	พ่อ
เอม	“	แม่
อ้ายอู่	“	ปู่
เอมอู่	“	ย่า
อ้ายเถ่า	“	ตา
เอมเถ่า	“	ยาย
ฮา	“	ฉัน
ซู	“	เธอ
อิน	“	เล่น
แจ่ว	“	น้ำพริกปลาร้า
บั้ง	“	กระบอก
ป๊า	“	มีด
ปุม	“	ท้อง
ปะ	“	พูด

ตัวอย่างประโยคภาษาโซ่ง

ซุ่มักฮายา	หมายความว่า	เธอรักฉันไหม
บ่มักเลาะ	“	ไม่รักหรอก
ยามาแบ้วฮายี้	“	อย่ามาโกหกฉันนะ
ไปกาเลามาเล้	“	ไปไหน
ตำวเฮือนฮี้	“	กลับบ้านเถอะ

